

Тишакова Л. Т. кандидат педагогічних наук, доцент,
Луганський державний університет внутрішніх
справ імені Е.О. Дідоренка м. Сєвєродонецьк
<https://orcid.org/0000-0001-9237-2730>

Балабанова К. В. кандидат психологічних наук,
старший викладач, Національний аерокосмічний
університет ім. М.С. Жуковського «ХАІ»
<https://orcid.org/0000-0003-3300-0042>

РОЛЬ ЕМОЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ В ПОДОЛАННІ ЕМОЦІЙНИХ БАР'ЄРІВ У СПІЛКУВАННІ

Стаття присвячена дослідженню емоційної компетентності особистості та її ролі в подоланні емоційних перешикод в міжособистісному спілкуванні. Метою дослідження є виявлення психологічних особливостей емоційної компетентності та їх зв'язку з емоційними бар'єрами міжособистісного спілкування курсантської молоді. Проаналізовано теоретичні підходи до вивчення емоційної компетентності та наводяться емпіричні дані про вплив емоційних бар'єрів на ефективність комунікації курсантів, що знаходяться на різних курсах фахового навчання. Встановлено існування відмінностей між курсантами першого та випускного курсів в емоційній ефективності спілкування.

Ключові слова: емоційна компетентність; емоційні бар'єри спілкування; комунікація; курсанти; фахове навчання.

Вступ. Проблема дослідження емоційної компетентності не втратила своєї актуальності і сьогодні, оскільки вона є однією із провідних елементів ефективності міжособистісної взаємодії та успішної соціальної адаптації особистості. Розуміння власних емоцій є важливим фактором у процесі спілкування між людьми як в побуті, так і в ділових стосунках. Воно обумовлене рівнем розвитку емоційних здатностей та навичок. Оволодіння мовою емоцій вимагає засвоєння загально визнаних у даній культурі форм їх вираження, а також розуміння індивідуальних проявів емоцій у людей, з якими дана людина працює.

Мета дослідження. Виявлення психологічних особливостей емоційної компетентності та їх зв'язку з емоційними бар'єрами міжособистісного спілкування курсантської молоді, що знаходяться на різних рівнях набуття фахової освіти. Для досягнення даної мети було проведено емпіричне дослідження, завданнями якого стали виявлення емоційних бар'єрів спілкування та їх зв'язок з емоційною

компетентністю курсантів закладу вищої освіти зі специфічними умовами навчання.

Теоретичне підґрунтя. Незважаючи на досить велику кількість праць та досліджень з даної проблеми, до сьогодні в науковій літературі існує неоднозначність та різноманіття точок зору щодо єдиного визначення даного поняття. Більшість українських науковців розглядає емоції як каркас духовного життя людини та її психічного розвитку (В. Федорчук, З. Хомненко, Л. Ляховець, В. Семиченко, Л. Буркова, О. Коқун, Н. Чепелева). Проте, розкриття категорій емоційної сфери особистості в професійній сфері, в ході професійного становлення фахівця, нині є недостатнім. Вперше поняття емоційної компетентності з'являється у працях Д. Гоулмана, який вважає, що емоційна компетентність включає в себе дві складові: особистісна компетентність з її складовими розуміння себе, саморегуляція та мотивація та соціальна компетентність, яка охоплює емпатію та соціальні навички [3].

При цьому наголошується, що особистість – це мінлива істота, і, саме,

Питання психології

конструкт «емоційна компетентність» дозволяє людині постійно та активно вибудовувати власний внутрішній світ, а також, навколишню взаємодію. В роботах С. Saarni виокремлено вісім основних компетенцій: усвідомлення власних емоцій; здатність розпізнавати і розуміти чужі емоції; можливість використовувати словник емоцій і виразів; здатність до емпатії; здатність диференціювати суб'єктивний емоційний досвід і зовнішнє вираження емоцій; адаптивне подолання негативних емоцій і тривожних обставин; усвідомлення емоційного спілкування у відносинах та здатність до емоційної само ефективності [10].

В роботах деяких вчених (С. Деревьянко, О. Бодальов, С. Миронець) вказується, що емоційну компетентність слід розуміти як здатність людини діяти узгоджено із внутрішнім середовищем своїх почуттів та бажань та як здібність особистості здійснювати оптимальну координацію між емоціями та цілеспрямованою поведінкою. Загалом можна відмітити, що емоційна компетентність передбачає цілісний та прогресивний розвиток емоційної сфери особистості з метою її самореалізації. Вона складається з сукупністю знань, умінь та навичок, які дозволяють адекватно діяти на основі обробки зовнішньої та внутрішньої емоційної інформації [6].

Що стосується природи емоційної компетентності, то тут також існують розходження в поглядах науковців. Одні вчені вважають, що природа емоційної компетентності має визначально генетичний характер, інші - що емоційна компетентність формується під впливом соціуму. Ряд дослідників поєднують ці два чинники, не відкидаючи генетичний характер і надаючи перевагу соціальному впливу [7, 8].

Таким чином, емоційна компетентність заснована на співвідношенні генотипічних та соціальних факторів, які дозволяють збагачувати досвід особистості, сприяти швидкому аналізу емоціогенних ситуацій. Особливої уваги у дослідженні емоційної компетентності заслуговують такі аспекти як

емоційні бар'єри у спілкуванні. Саме вони можуть по-перше, завадити успішному спілкуванню, а по-друге, здійснити значний вплив соціального оточення на особистість, яка набуває професійних знань та навичок. Саме тому проблема емоційних бар'єрів в міжособистісному спілкуванні студентської молоді актуальна в наші дні.

Методи дослідження. Теоретичний аналіз, синтез, узагальнення, порівняння.

Результати і обговорення. Емоційні бар'єри, що є складовими компонентами психологічних бар'єрів спілкування постають об'єктом спеціальних досліджень у контексті різних комунікативно-інформаційних та соціально-психологічної теорій (Д. Катц, Г. Ласвелл, М. Андерсон, Є. Кузьмін, Б. Паригін, та ін.). Їх можна описати як суб'єктивне переживання людиною порушень у здійсненні спланованого спілкування через неприйняття партнера, нерозуміння його дій та слів, емоцій, зміну власного психоемоційного стану тощо [2].

У психологічному словнику під редакцією С. Головіна (1997) поняття «психологічного бар'єру» пропонується розглядати як психологічний стан, що проявляється як неадекватна пасивність, яка заважає виконанню певних дій. Емоційний механізм психологічних бар'єрів проявляється в підсиленні негативних переживань й установок, що асоціюються із завданням: сорому, відчуття провини, страху, тривоги, низької самооцінки (наприклад, «страх перед публічним виступом», «страх сцени» тощо). Досліджуючи теоретико-методологічну базу психологічної науки з вивчення проблеми емоційної компетентності та психологічних бар'єрів, ми спрямували наші зусилля на дослідженнях психологічних особливостей емоційної компетентності та виявлення емоційних бар'єрів у міжособистісному спілкуванні курсантської молоді в процесі набуття ними фахових знань.

У дослідженні взяли участь дві групи курсантів. Першу групу склали курсанти, що навчалися на першому курсі у кількості 28 чоловік (група І), у другу групу ввійшли курсанти випускного курсу – 23 особи (група

Питання психології

II). У відповідності до мети нашого дослідження, нами було підібрано наступні методики: методика діагностики «перешкод» у встановленні емоційних контактів за В.В. Бойком та Тест Л. Міхельсона «Комунікативні вміння» в адаптації Ю.З. Гільбуха, метою якого є визначення рівня комунікативної компетентності та якості сформованості основних комунікативних умінь особистості.

Методика діагностики «перешкод» (бар'єрів) у встановленні емоційних контактів В.В. Бойко спрямована на виявлення рівня емоційної ефективності у спілкуванні і виявлення типу емоційних перешкод. Вона складається з 25 тверджень, прочитавши які, опитуваному надається інструкція відповісти на кожне з них. Серед емоційних бар'єрів В.В. Бойко виділяє п'ять підгруп: 1) невміння керувати емоціями – утруднення при необхідності стримувати чи дозувати прояв неприємних емоційних переживань, внутрішньої напруги, негативного відношення до інших людей та окремих сторонам соціальної дійсності; 2) неадекватний прояв емоцій – емоційні реакції часто бувають несправжніми такими, що не відповідають реальній ситуації спілкування; 3) нерозвиненість емоцій – схильність відчувати серйозні труднощі у вираженні партнерові емоційної підтримки у формі власної уваги, співчуття чи співпереживання, низька здатність довільного прояву різних емоційних станів; 4) домінування негативних

емоцій – перевага тенденції до прояву негативних емоційних станів, внутрішньої напруги, незадоволеності, зниженого настрою та песимістичності; 5) небажання зближуватися з людьми на емоційній основі – прагнення уникати емоційних контактів, приховувати симпатії до партнера, стримувати прояв власних почуттів, напруженість та дискомфорт в ситуаціях неформального спілкування, що ґрунтується на особистісних відносинах. Інтерпретація проводиться за рівнями емоційної ефективності у спілкуванні. Таким чином, процедура нашої роботи включала

проведення дослідження за обраними методиками, обробку та узагальнення з інтерпретацією отриманих результатів за допомогою методів математичної статистики, а також формування висновків.

Статистична обробка результатів дослідження відбувалася в комп'ютерних програмах MicroSoft Excel та Statistica 10 шляхом визначення середніх значень та стандартних відхилень за всіма шкалами обраних методик, а також аналізу відмінностей середніх значень в групах респондентів за допомогою Т-критерію Стьюдента. Дані, отримані в ході дослідження, представлені в таблиці 1, з якої видно, що за більшістю показників комунікативних перешкод у спілкуванні було встановлено статистично достовірні відмінності.

Таблиця 1

Порівняльний аналіз показників «перешкод» у встановленні емоційних контактів в досліджуваних групах (бали)

Назви «перешкод»	Група №1	Група №2	Т	Р
	М ± δ	М ± δ		
Невміння керувати емоціями, дозувати їх	2,88±0,88	3,68±0,98	-3,02	p≤0,01
Неадекватний прояв емоцій	3,20±0,86	3,80±0,91	-2,38	p≤0,05
Негнучкість, нерозвиненість, невиразність емоцій	2,88±1,01	2,64±0,81	0,92	p>0,05
Домінування негативних емоцій	3,28±0,97	3,44±0,82	-0,62	p>0,05
Небажання зближуватися з людьми на емоційній основі	3,72±1,06	2,48±0,96	4,32	p≤0,001
Емоційна ефективність	13,44±1,98	16,04±2,11	-4,49	p≤0,001

Питання психології

Для респондентів групи I характерними є наявність таких комунікативних бар'єрів як «Невміння керувати емоціями, дозувати їх», «Неадекватний прояв емоцій» та «Емоційна ефективність». Досліджувані курсанти групи II мають такий комунікативний бар'єр, як «Небажання зближуватися з людьми на емоційній основі». Відмітимо, що статистично достовірних відмінностей не встановлено за шкалами «Негнучкість, нерозвиненість, невиразність емоцій» та «Наявність негативних емоцій». Необхідно зазначити, що найбільш значущі відмінності, (на рівні $p \leq 0,01$) між вказаними групами відмічались за шкалою «Невміння керувати емоціями, дозувати їх» (3, 68 бали респонденти групи I та 2,88 бали респонденти групи II), що свідчить про наявність певних труднощів у спілкуванні серед курсантів першого курсу, які пов'язані з дозуванням неприємних емоцій. Окрім того, показники, отримані за шкалою «Неадекватний прояв емоцій», свідчать про те, що досліджувані групи I достатньо часто схильні до прояву досить сильних емоційних реакцій, які не завжди відповідають реальній ситуації спілкування. Тобто, у курсантів, що навчаються на першому курсі вираження емоцій не співвідноситься з емоційно-значущим стимулом.

Відносно шкал «Негнучкість, нерозвиненість, невиразність емоцій» та «Домінування негативних емоцій» зазначимо, що статистично достовірних відмінностей не виявлено. Однак, виходячи з даних, представлених в таблиці 1, ми можемо відмітити, що курсантам випускного курсу складніше виразити в міжособистісній взаємодії емоційну підтримку у формі власної уваги, співчуття чи емпатії.

За шкалою «Домінування негативних емоцій» статистично достовірних відмінностей також не встановлено. Однак, в даному випадку середнє значення дещо вище саме в опитуваних групи I, що дає можливість висунути припущення про те, що вони частіше схильні проявляти негативні емоційні стани, внутрішню напругу та незадоволеність, перебувають у зниженому настрої чи песимістично налаштовані під час спілкування більшою мірою на відміну від

курсантів випускного курсу. За комунікативним бар'єром «Небажання зближуватися з людьми на емоційній основі» показники серед досліджуваних групи II значно вищі за курсантів-першокурсників (відповідно 3,72 бали та 2,48 бали, ($p \leq 0,001$)). Отримані значення дають змогу стверджувати, що курсантам випускного курсу більш властива схильність до уникнення емоційних контактів, стриманість прояву почуттів та деяка прихованість симпатії до партнера. З наведеного слідує, що курсанти першого курсу у неформальному спілкуванні більш відкриті, щирі, не зазнають таких труднощів при прояві симпатії. Відмінності виявлені на дуже високому рівні статистичної значущості.

За інтегративним показником «Емоційна ефективність спілкування» також встановлено статистично достовірні відмінності на високому рівні значущості (відповідно 16,04 бали респонденти групи I та 13,44 бали – респонденти групи II). Аналізуючи отримані середні значення, зазначимо, що опитуваним обох груп емоції заважають у встановленні контактів, а тому, підкреслимо, що їхня емоційна ефективність надзвичайно низька, а саме: невміння контролювати, дозувати та адекватно проявляти власні емоції. Небажання зближуватися на емоційній основі, звичайно, будуть заважати побудові результативного та конструктивного спілкування. На наш погляд, дані результати пояснюються тим, що комунікативна компетентність формується в соціумі під впливом ряду факторів, до яких відноситься й вік, й оточення, й культурне середовище. Звичайно, особам, які менше перебувають в умовах жорсткої регламентації, субординації та меншою мірою володіють знаннями про специфіку виконуваної професійної діяльності надзвичайно складно ось так відразу почати контролювати власні емоції. Вони більш прямолінійні, не завжди рахуються з думкою оточуючих, надто нестримані у спілкуванні на відміну від осіб групи II, які знають та вміють стримувати себе, можуть промовчати в потрібний момент. Однак, іншим полюсом такого стримування та над контролю себе, вираження власних емоцій є саме небажання зближуватися на

Питання психології

емоційній основі, що також є бар'єром у спілкуванні.

Вивчення сформованості основних комунікативних умінь та діагностики рівня комунікативної компетентності серед досліджуваних груп було проведено за допомогою методики Л. Міхельсона. Отримані результати в ході обробки даних представлено в таблиці 2. Як ми бачимо з таблиці 2, компетентний спосіб серед опитуваних обох груп є найбільш вираженим. Зазначимо, що даний стиль спілкування в переважній мірі характеризує курсантів випускного курсу, так як середнє значення становить 17,04 бали, в той час, коли серед першокурсників цей показник - 15,24 бали. Отримані результати свідчать про те, що опитуваним групи II в більшій мірі властиве використання ефективних стратегій комунікації в ситуаціях спілкування, а також використання як вербальних, так і невербальних засобів спілкування й компетентнісного емоційного реагування в

тій чи іншій ситуації. Зазначимо, що в аспекті домінуючих способів спілкування серед опитуваних існують також розбіжності і в прояві агресивного стилю спілкування. Даний стиль спілкування у комунікації виражається у позиції «вище» партнера, а також відмові від врахування та прийнятті його емоцій та думок. У поведінці ж осіб з явно вираженим даним стилем поведінки присутній опір зовнішнім вимогам, опозиційні дії, а також труднощі у встановленні конструктивних емоційно- адекватних відносин. На основі представлених в таблиці 2 даних, зазначимо, що досліджуваним групи I даний стиль спілкування є більш властивим, а тому в ситуаціях конфлікту або міжособистісної взаємодії, коли з ними не згодні, вони вдаються до агресивного нападу, різкої відповіді або ж просто ігнорують думки та почуття співбесідника. Відмінності виявлені на дуже високому рівні статистичної значущості ($p \leq 0,001$).

Таблиця 2

Порівняльний аналіз показників домінуючих способів спілкування серед представників досліджуваних груп

Назва способу спілкування	Група I	Група II	t-критерій Стьюдента	p-рівень
	$M \pm \delta$	$M \pm \delta$		
Залежний	5,24±1,78	4,20±1,50	2,22	$p \leq 0,05$
Компетентний	17,04±2,33	15,24±3,43	2,16	$p \leq 0,05$
Агресивний	4,72±2,01	7,56±2,48	-4,44	$p \leq 0,001$

Підсумовуючи вищевикладене, підкреслимо, що більшість досліджуваних характеризуються вираженим компетентним стилем спілкування, що дає їм можливість ефективно будувати комунікацію, досягати максимального взаєморозуміння та належним чином вирішувати конфліктні ситуації.

Висновки. Виходячи з вищевикладеного на основі проведення відповідної дослідницької роботи, ми прийшли до висновку, що емоційна компетентність представляє собою набір знань, вмінь та навичок, які дозволяють адекватно діяти на основі обробки зовнішньої та внутрішньої емоційної інформації. Вона заснована на співвідношенні генотипічних та соціальних факторів, які дозволяють збагачувати досвід особистості, сприяти швидкому аналізу емоціогенних ситуацій.

Емоційна компетентність передбачає цілісний та прогресивний розвиток емоційної сфери особистості з метою самореалізації та успішної адаптації в соціумі. Відносно особливостей емоційної компетентності та емоційних бар'єрів курсантів, що перебувають на різних рівнях фахового навчання, зазначимо, що найбільш вираженим у них є саме компетентний стиль спілкування, який дає можливість опитуваним ефективно використовувати стратегії комунікації. Зазначимо, що для курсантів першокурсників властивими характеристиками є наявність таких емоційних бар'єрів, як неадекватність та невміння керувати емоціями, дозувати їх. Для курсантів випускного курсу найбільш характерним є небажання зближуватися з людьми на емоційній основі. Наявність емоційних бар'єрів, що

Питання психології

перешкоджають ефективній міжособистісній комунікації потребує розробки психологічних засобів та технік, що сприятимуть розвитку емоційної компетенції студентської та курсантської молоді, їх успішній соціальній адаптації.

Список використаних джерел

1. Балинська М.В. Емоційні бар'єри та емпатія в процесі міжособистісного спілкування підлітків з різного соціального оточення. *Молодий вчений*. – 2014.–№11(14).-С.226-229. Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2014_11\(14\)_57](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2014_11(14)_57).
2. Глазкова І. Я. Комунікативні бар'єри: сутність, причини, прояви, типологія. *Гуманізація навчально-виховного процесу*. 2011. Вип. IV., Ч. 1. С. 250–258.
3. Гоулман Д. Эмоциональный интеллект / Пер. с англ. А.П. Исаевой. М.: АСТ МОСКВА ; Владимир : ВКТ, 2009. 478 с.
4. Зарицька В.В. Емоційний інтелект: аналіз наукових теорій. *Теорія і практика сучасної психології*. 2010. Вип. 1. С. 17-22. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tpcp_2010_1_6.
5. Кайдалова Л.Г. Психологія спілкування: навчальний посібник / Л. Г. Кайдалова, Л. В. Пляка. Х. : НФаУ. 2012. 132 с.
6. Миронець С.М. Психологічні особливості прояву комунікативних бар'єрів у рятувальників міжнародних гуманітарних місій. *Проблеми екстремальної та кризової психології*. 2013. Вип. 13. С. 178- 183.
7. Носенко Е.Л. Емоційний інтелект: концептуалізація феномену, основні функції [Emotional intelligence: conceptualization of the phenomenon, basic functions]: моногр. / Е.Л. Носенко, Н.В. Коврига. К. : Вища школа, 2003.126 с.
8. Lopes P.N. Emotional Intelligence and Social Interaction. *Pers. And Soc. Psychol. Bull.* 2004. Vol. 30. P. 1018–1034.
9. Mayer J.D., Salovey P., Caruso D.R., & Cherkasskiy L. (2011). Emotional intelligence. In R. J. Sternberg & S. B. Kaufman (Eds.), *The Cambridge handbook of intelligence* (pp. 528–549). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511977244.027>
10. Saarni C. The Development Of Emotional Competence. The Guilford Press, NYC, 1999. 381 p.

References

1. Balynska M.V. (2014). Emotsiini bariery ta empatiia v protsesi mizhosobystisnoho spilkuvannia pidlitkiv z riznoho sotsialnoho otocennia [Emotional barriers and empathy in the process of interpersonal communication of adolescents from different social backgrounds]. *Molodyi Vchennyi., № 11 (14), S. 226-229.* [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2014_11\(14\)_57](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2014_11(14)_57) (in Ukrainian)
2. Hlaskova I. Ya.(2011). Komunikatyvni bariery: sutnist, prychny, proiavy, typolohiia [Communication barriers: essence, causes, manifestations, typology]. *Humanizatsiia navchalno-vykhovnoho protsesu.* Vyp. IV., Ch. 1., S. 250–258 (in Ukrainian)
3. Houlman, D. (2009). Emotsyonalnyi intellekt [Emotional intelligence] АСТ МОСКВА; Владымыр : ВКТ, 478 s. (in Ukrainian)
4. Zarytska V.V.(2010). Emotsiinyi intellekt: analiz naukovykh teorii [Emotional intelligence: analysis of scientific theories]. *Teoriia i praktyka suchasnoi psykholohii., Vyp. 1., S. 17-22.* http://nbuv.gov.ua/UJRN/tpcp_2010_1_6 (in Ukrainian)
5. Kaidalova L.H., L.V.Pliaka.(2012) Psykholohiia spilkuvannia [Psychology of communication]: navchalnyi posibnyk. ,Kh.: NFaU. 132 s. (in Ukrainian)
6. Myronets S.M. (2013). Psykholohichni osoblyvosti proiavu komunikatyvnykh barrieriv u riaturalnykh mizhnarodnykh humanitarnykh misii [Psychological features of the manifestation of communication barriers in rescuers of international humanitarian missions]. *Problemy ekstremalnoi ta kryzovoi psykholohii., Vyp. 13., S. 178-183.* (in Ukrainian)
7. Nosenko E.L., N.V. Kovryha.(2003).*Emotsiinyi intellekt: kontseptualizatsiia fenomenu, osnovni funktsii:* monohr., K.: Vyshcha shkola, 126 s. (in Ukrainian)
8. Lopes P.N.(2004). Emotional Intelligence and Social Interaction. *Pers. And Soc. Psychol. Bull..* Vol. 30. P. 1018–1034.
9. Mayer, J. D., Salovey, P., Caruso, D. R., & Cherkasskiy, L. (2011). Emotional intelligence. In R. J. Sternberg & S. B. Kaufman (Eds.), *The Cambridge handbook of intelligence* (pp. 528–549). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511977244.027>
10. Saarni C. The Development Of Emotional Competence. The Guilford Press, NYC, 1999. 381p.

Питання психології

Резюме

Тишакова Л. кандидат педагогических наук, доцент,
Луганский государственный университет внутренних дел
имени А.Э. Дидоренка г. Северодонецк

Балабанова К. кандидат психологических наук, старший
преподаватель, Национальный аэрокосмический
университет имени М.Е. Жуковского «ХАИ»

РОЛЬ ЭМОЦИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ ЛИЧНОСТИ В ПРЕОДОЛЕНИИ ЭМОЦИОНАЛЬНЫХ БАРЬЕРОВ В ОБЩЕНИИ

Статья посвящена исследованию эмоциональной компетентности личности и ее роли в преодолении эмоциональных помех в межличностном общении. Целью исследования является выявление психологических особенностей эмоциональной компетентности и связи с эмоциональными барьерами межличностного общения курсантской молодежи. Проанализированы теоретические подходы к изучению эмоциональной компетентности и приводятся эмпирические данные о влиянии эмоциональных барьеров на эффективность коммуникации курсантов на разных курсах профессионального обучения. Установлено существование отличий между курсантами первого и выпускного курсов в эмоциональной эффективности общения.

Ключевые слова: эмоциональная компетентность; эмоциональные барьеры общения; коммуникация; курсанты; профессиональное обучение.

Summary

Tyshakova L. candidate of pedagogical sciences, associate
professor, Luhansk State University of Internal Affairs
named after E.O. Didorenko Sievierodonetsk

Balabanova K. candidate of psychological sciences,
senior lecturer, National Aerospace University
named after M.E. Zhukovsky «RHAИ»

THE ROLE OF PERSONALITY'S EMOTIONAL COMPETENCE IN OVERCOMING EMOTIONAL BARRIERS IN COMMUNICATION

Introduction. The article is devoted to the study of emotional competence of the individual and its role in overcoming emotional barriers in interpersonal communication. Theoretical approaches to the study of emotional competence are analyzed and empirical data on the impact of emotional barriers on the effectiveness of communication of cadets in different courses of professional training. The existence of differences between the cadets of the first and final courses in the emotional effectiveness of communication has been established.

Purpose. Identification of psychological features of emotional competence and their connection with emotional barriers of interpersonal communication of cadet youth, which are at different levels of professional education. To achieve this goal, an empirical study was conducted, which aimed to identify emotional barriers to communication and their relationship with the emotional competence of cadets of higher education institutions with specific learning conditions.

Methods. Theoretical analysis, synthesis, generalization, comparison.

Originality. The practical significance of the research is to expand the communicative interactions of cadets, which will contribute to their successful social adaptation and effective future professional activity.

Conclusion. The most pronounced among the cadets is the competent style of communication, which allows respondents to effectively use communication strategies. For freshmen, the characteristic features are the presence of such emotional barriers as inadequacy and inability to manage emotions, to dose them. For graduate students, the most characteristic is the reluctance to get closer to people on an emotional basis. The existence of emotional barriers that hinder effective interpersonal communication requires the development of psychological tools and methods that will promote the development of emotional competence of cadets and students and their successful social adaptation. The existence of emotional barriers that prevent effective interpersonal communication requires the development of psychological tools and techniques that will promote the development of emotional competence of students and cadets, their successful social adaptation.

Key words: emotional competence; emotional barriers to communication; communication; cadets; professional training.

Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

Received/Поступила: 21.12.21.